

Inna ja biras sámiid searvi / Hinnøy og omegn sameforening-NSR
c/o Ann-Mari Thomassen
Tovik, 9440 Evenskjer
E-post: [ibss\(a\)nsr.no](mailto:ibss(a)nsr.no)

Romssa Sámiid Searvi / Tromsø Sameforening-NSR
Postboks 451, 9255 Romsa / Tromsø
E-post: [rss\(a\)nsr.no](mailto:rss(a)nsr.no)

1. desember 2008

Høringsuttalelse til NOU 2008:5 ”Retten til fiske i havet utenfor Finnmark” og NOU 2007: 13 ” Den nye sameretten” – fiskeridelen

På vegne av de to lokallagene i Norske Samers Riksforbund (NSR) vil vi berømme og takke ekspertgruppen som utredet retten til fiske utenfor Finnmark under ledelse av dr. juris Carsten Smith, for det grundige arbeidet utvalget har gjennomført i denne sammenhengen. Kystfiskeutvalgets forslag er et resultat av omfattende fiskerifaglige og juridiske vurderinger. Forslaget er en anerkjennelse av samiske fiskerirettigheter, men også anerkjennelse av kystfolkets rett til fiske.

NSR behandlet retten til fiske på vårt landsmøte 24.-26.oktober 2008, og har enstemmig støttet de forslag som Kystfiskeutvalget fremmer og NSR ba om at forslagene følges opp av Stortinget.

NSRs landsmøte viste til at utvalgets forslag er svært viktige for sjøsamenes fremtid. Fiske langs kysten og i fjordene har i utallige generasjoner vært en kulturbærer og en av hovednæringene for sjøsamene. Dette er dokumentert gjennom historiske kilder og muntlige overleveringer. Samene som gruppe har gjennom sin bruk av sjøen uten tvil ervervet seg rettigheter til fiskeressurser. Endringer i fiskeripolitikken, spesielt de siste tiårene, har ført til at over halvparten av den minste kyst- og fjordflåten har blitt presset ut av næringen (Sametingets fiskerimelding 2004). Dette har ført til stagnasjon og tilbakegang i de fleste fjord- og kystsamfunn. Det er derfor viktig at sjøsamiske og kystbefolkningens rettigheter stadfestes og blir en aktiv del av nasjonal fiskeripolitikk.

Det grunnleggende i forslaget fra Kystfiskeutvalget er prinsippet om at alle folkegrupper bosatt langs kysten av Finnmark har en rett til å fiske. Å fastslå en slik rettighet med lov er i tråd med kystbefolkningens rettsoppfattninger. En utvikling der rettighetene til å fiske samles på færre og færre hender, har virket og virker fortsatt negativt inn på samisk kultur og bosetting langs kysten og fjordene. Utvalgets forslag om at en lovfestet rett til fiske skal omfatte både fiske til eget bruk og minimumskvote i næringssammenheng er derfor svært positivt.

NSR støtter også forslaget om en særlig rett til å fiske for folk som er bosatt ved den enkelte fjord. Vi mener dette er helt i tråd med rettigheter fjordbefolkningen hele tiden har hevdet å ha (jf. Kåfjorddommen). NSR ser også forslaget om å opprette Finnmark fiskeriforvaltning, som

kan gi regler om blant annet fartøy-størrelse, og redskapsbruk ut til fire nautiske mil, som meget positivt. En slik områdebaserte forvaltningsordning tar utgangspunkt i prinsippet om at de som bor nærmest ressursene og er avhengig av disse, skal kunne være med i forvaltningen av dem.

Det viktigste rettsgrunnlaget til Kystfiskeutvalget er samiske rettigheter. I forslagene får imidlertid ikke bare samer, men hele kystbefolkningen får nyte godt av urfolksrettighetene. Dette er i tråd med NSRs og Sametingets langvarige fiskeripolitikk. NSR mener det er svært positivt når samiske rettigheter kan brukes til å forbedre forholdene for hele befolkningen på kysten!

Betydning for Troms

I vår landsmøtuttalelse har NSR også tatt opp at kystfiskeutvalgets mandat var mangelfullt, blant annet fordi det samiske bosetningsområdet går utover Finnmark. Sjøsamere i Troms og Nordland har også hatt sjøen som levevei. Dett er påpekt av både Kystfiskeutvalget og Samerettsutvalget for Troms, Nordland og sørover.

Kystfiskeutvalget uttaler på side 406 at "Selv om Kystfiskeutvalgets mandat er begrenset til fjorder i og kystområder utenfor Finnmark, og utvalget derfor ikke kommer med noen tilrådninger for områder utenfor, vil utvalget likevel anta at forholdene i sjøsamiske områder i Nordland og Troms neppe er vesentlig forskjellige fra forholdene i Finnmark. De løsninger som foreslås for Finnmark, vil derfor trolig kunne være aktuelle også for sjøsamiske områder, eventuelt med tilgrensende områder ellers i landet."

Samerettsutvalget for Troms og sørover bruker nøyaktig samme formulering i et avsnitt på s. 1110, men de legger til *"for eksempel ved at det her innføres parallelle ordninger som i Finnmark eller ved at det innføres ordninger som gjelder for alle sjøsamiske kyst- og fjordområder i Norge"*.

Det kan ikke være tvil om at også fjordfiskerne i Troms er en gruppe som har opplevd og enda opplever stort press på grunn av fiskerimyndighetenes reguleringspolitikk. Utviklingen vi skisserte tidligere med at over halvparten av den minste kyst- og fjordflåten har blitt presset ut av næringen har foregått i Troms også. De gjenværende fiskerne i denne gruppen opplever konkurranse fra havgående flåte, fra snurrevadflåten og arealkonflikter med oppdrettsnæringen. Antallet fiskere i fiskermantallet i Troms har gått dramatisk nedover.

Samerettsutvalget for Troms og sørover foreslår i likhet med Kystfiskeutvalget minimumskvoter, oppmyking av kriteriene for fiskerimantallets blad A (biyrkesfisker), øking av fritidstorskekvoten, mulighet for fredning mot bestemte redskapsstyper m.v og samisk/regional deltakelse i forvaltningen. I tillegg til dette foreslår Samerettsutvalget blant annet også at det opprettes et eget fast samarbeidsorgan mellom Sametinget og Fiskeri-og kystdepartementet.

NSR ser det som viktig at lovforslaget fra Kystfiskeutvalget og forslagene fra samerettsutvalget ses på som en helhet, og at de samerettslige sidene fullt ut ivaretas for hele det tradisjonelle sjøsamiske området. NSR understreker at samtidig med at arbeidet med Finnmarksfiskeloven pågår må det også igangsettes et snarlig arbeid som leder ut i konkrete lovbestemmelser for områdene sør for Finnmark og at Kystfiskeutvalgets forslag til Finnmarksfiskelov brukes som modell også for disse områdene.

I Finnmark ser vi allerede nå før loven er vedtatt, en positiv utvikling for fiskeriene. Finnmark Fylkeskommune har etablert en rimelig låneordning for å kunne kjøpe fiskebåt (en prosent mer enn utlånsrenta i Norges Bank.). Fylkesordfører Runar Sjøstad sa i denne sammenheng til NRK: – *Vi ser for oss at hvis hovedlinjene i Kystfiskeutvalget blir godkjent, så kommer det til å bli flere som både får muligheter og ønsker seg inn i fiskeriene i Finnmark, gjerne unge folk uten mye egenkapital. Og da er dette her et virkemiddel for å sette dem i stand til å komme inn i yrket.*

Lokallagene IBSS og RSS-NSR støtter forslagene fra Kystfiskeutvalget og kap. 22 i samerettsutvalgets innstilling. Vi oppfordrer også til å igangsettes et snarlig arbeid som leder ut i konkrete lovbestemmelser for områdene sør for Finnmark også.

Med hilsen

Martin Urheim (sign)
Leder RSS-NSR

Ann-Mari Thomassen (sign)
Leder IBSS-NSR